

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060207

DOM
2014-12-18
Stockholm

Mål nr
M 11693-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-11-28 i mål nr M 1673-13, se bilaga A

KLAGANDE

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad

MOTPART

Trafikverket
781 89 Borlänge

Ombud: X

SAKEN

Ansökan om tillstånd till utläggande av erosionsskydd längs Klarälven på väg 62 vid Täppan, söder om Stället i Torsby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom utom såvitt avser fastställande av prövningsavgift och avvisar Trafikverkets ansökan.

Dok.Id 1177860

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen Värmland har i första hand yrkat att miljökonsekvensbeskrivningen inte ska godkännas och att ansökan därmed ska avvisas, i andra hand att ansökan ska avslås och i tredje hand att ärendet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för förnyad prövning.

Trafikverket har motsatt sig yrkandena.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen Värmland har i huvudsak anfört följande. Klarälven, övre delen, har i sin helhet klassats som den skyddade livsmiljötypen ”Större vattendrag” Natura 2000-kod 3210. Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenföring och flödesdynamik utgör enligt Naturvårdsverkets vägledning för livsmiljötypen några av förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket har också framhållit att älvens naturliga meandring utgör en grund för utpekandet av Natura 2000-området Klarälven, övre delen. Erosionsskyddet syftar till att motverka älvens naturliga vattenföring och flödesdynamik och hindra den naturliga meandringen på den plats där erosionsskyddet anläggs.

Området är även av riksintresse enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och åtgärder som påverkar meanderloppets erosions- och ackumulationsprocesser bör undvikas. Klarälvdalen är vidare ett geovetenskapligt objekt av internationell betydelse främst med anledning av den långa sträckan med bundet meanderlopp. Åtgärderna har som syfte att påverka meanderloppets erosions- och ackumulationsprocesser, vilket innebär att riksintresset kommer att utsättas för en påtaglig skada.

Det finns för närvarande ytterligare en ansökan om anläggande av erosionsskydd i Klarälven hos mark- och miljödomstolen och Trafikverket har i ett tidigt samråd med Länsstyrelsen meddelat att ytterligare ett inte obetydligt antal erosionsskydd måste anläggas i Klarälven. Det torde vara givet att dessa platser längs Klarälven är mycket viktiga för de naturliga erosions- och ackumulationsprocesser som utgör grunden för

älvens meandrande. Eftersom Trafikverket har för avsikt att stoppa erosionsprocessen på såväl sökt plats som på flera andra platser, kan det inte finnas något tvivel om att detta på sikt kommer att medföra stora förändringar av älvens naturliga meandring. Ansökan kan således inte granskas som en enskild verksamhet och frågan om åtgärdernas samlade påverkan på Natura 2000-området måste grundas på en vetenskaplig analys.

Den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats ansökan redovisar inte på ett tillfredsställande sätt alternativa lösningar och den visar inte heller att den planerade verksamheten, tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter, inte kommer att skada den livsmiljö som är avsedd att skyddas inom Natura 2000-området. Därför ska ansökan avvisas. Den komplettering som Trafikverket nu gett in läker inte bristerna i miljökonsekvensbeskrivningen. Det måste finnas en redovisning av alternativa metoder, utformningar eller andra liknande sätt att nå samma syfte. Detta grundläggande krav är inte uppfyllt och miljökonsekvensbeskrivningen kan därmed inte godkännas. Trafikverket har negligerat erosionsskyddets effekt på Natura 2000-området. Det förhållandet att det redan finns andra verksamheter som har en negativ miljöpåverkan är inte en förmildrande omständighet i förhållande till ytterligare skadliga verkningar. Den ökande belastningen behöver i stället belysas noggrannare med hänsyn till pågående verksamheter. Frågan om en komplettering står i proportion till de föreslagna åtgärderna är oväsentlig då det är fråga om ett krav som följer av lag. Det saknas vidare förutsättningar för att hänvisa till ekonomiska skäl för att underlåta att utreda alternativ.

Det är ostridigt att anläggande av erosionsskydd utgör en skada på livsmiljön då dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker kommer att minska. Varje minskning innebär att gynnsam bevarandestatus enligt 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. inte kan bibehållas. Klarälvens naturliga meandring är en förutsättning för att bibehålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen ”Större vattendrag”. Syftet med erosionsskyddet är att förhindra meandringen vilken är just en av de givna förutsättningarna för bibehållande av gynnsam bevarandestatus. Ansökan måste därför avslås eftersom det är fråga om en sådan skada som avses i 7 kap. 28 b § miljöbalken och något tillstånd enligt 7 kap. 28 a § inte kan lämnas.

Detta ställningstagande avser anläggande av ett erosionskydd utan beaktande av att fler planeras. Även om den allmänna vägen som erosionskyddet avser att skydda är ett viktigt allmänintresse saknas det laglig grund för att ta hänsyn till detta vid en bedömning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Enda möjligheten att lämna tillstånd är med stöd av 7 kap. 29 §. Målet måste i så fall återförvisas till mark- och miljödomstolen för förnyad utredning och prövning av förutsättningarna för ett sådant tillstånd och då krävs även att regeringens tillåtelse inhämtas innan tillstånd kan lämnas.

Naturvårdsverket har anfört i huvudsak följande. Att det saknas en bevarandeplan för aktuellt Natura 2000-område får inte leda till att lägre krav ställs på det underlag som ska ligga till grund för bedömningen av hur området påverkas av den planerade verksamheten. De tillgängliga uppgifterna måste därför kompletteras för att leva upp till kravet på bästa tillgängliga vetenskapliga information.

Strandzoner med naturliga erosions- och sedimentationsprocesser är en viktig förutsättning för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen ”Större vattendrag”. I låglänta delar och på finkorniga jordar där vattendrag tillåts meandra karaktäriseras den naturliga närmiljön av omväxlande erosions- och sedimentationspartier med regelbundet blottlagd jord och förekomst av branta strandbrinkar. Det planerade fysiska ingreppet i strandzonen och på botten kan ha negativa effekter på biologiska faktorer som har stor betydelse för den utpekade vattenförekomsten och den utpekade naturtypens bevarandestatus.

Erosionskydd påverkar oundvikligen älvstrandens struktur och ekologiska funktion på den sträcka som berörs. Erosionskyddet försämrar lokalt förutsättningarna för flera hotade arter som är knutna till strandområden med aktiv erosion, såsom den rödlistade och för naturtypen karakteristiska arten daggvide. Den nämnda arten förekommer i dag i strandområdet som berörs av det planerade erosionskyddet. Arealen utpekad naturtyp i ett område kan ha viss relevans vid bedömningen av risken för skada, eftersom utbredningen av berörda naturtyper kan påverka områdets känslighet och återhämningsförmåga vid påverkan av tillfällig karaktär. För att säkerställa att skyddet uppnås långsiktigt måste dock den utpekade naturtypens ekologiska funktioner,

motståndskraft och förmåga att utvecklas på ett sätt som är gynnsamt för bevarandet säkerställas över hela ytan. Permanent intrång eller kvardröjande negativ påverkan på ekologiska processer och funktioner som är centrala för gynnsam bevarandestatus måste därför bedömas som allvarliga. Ett arealmässigt litet intrång som direkt påverkar en utpekad naturtyp har i praxis bedömts restriktivt.

Utöver att det planeras ett flertal ytterligare erosionsskydd påverkas det aktuella Natura 2000-området av areella näringar som påverkar vattenkvalitet och naturlig hydrologi i Klarälven. Klarälvens reglering innebär vidare att de naturliga erosions- och sedimentationsprocesserna redan i utgångsläget är kraftigt störda. Underlaget i målet redovisar inte denna samlade påverkan på ett tillräckligt tydligt sätt. Ytterligare påverkan bör bedömas med stor restriktivitet i och med att naturtypen idag har otillfredsställande bevarandestatus och en negativ utvecklingstrend på biogeografisk nivå.

Det planerade erosionsskyddet bidrar sammanfattningsvis till att försämra naturtypens motståndskraft för förändringar och dess möjligheter till naturlig utveckling, vilket måste anses utgöra en sådan skada som avses i 7 kap. 28 b § miljöbalken. Den utredning som Trafikverket nu har gett in är av teknisk karaktär och påverkar inte denna bedömning. Det är oklart om mark- och miljödomstolen har gjort en fullständig prövning enligt Natura 2000-reglerna då en bedömning enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken inte har karaktären av en intresseavvägning.

Trafikverket har i huvudsak anfört följande. Den ingivna miljökonsekvensbeskrivningen är tillräcklig för att bedöma om Klarälven och Natura 2000-området kan förväntas komma till skada. De kumulativa effekter som genomförda och planerade erosionsskydd ger upphov till för Natura 2000-området, hur strandskoningar fungerar på kort och lång sikt och eventuella effekter i sedimentationsområden framgår av den PM som nu getts in. Vad gäller samverkan mellan erosionsskydd framgår det att det vanligen inte förekommer skyddsvärd infrastruktur på själva meandernäsen och att erosionsskydden oftast uppförs längs kurvans yttre del, med liten eller måttlig påverkan på älvens morfologi. Under rubriken slutsatser framgår att erosionsskydd placerat i yttre delen av meanderkurvan har mycket liten inverkan på angränsande

meanderkurvor där älven är fri att breda ut sig till älvdalens bredd. Vidare framgår att den minskning av älvdalens bredd som kan uppkomma till följd av erosionsskyddet vid Täppan ligger väl inom den naturliga variationen i älvdalens bredd och att samverkan med befintliga erosionsskydd placerade i angränsande meanderkrökar är sannolikt obetydlig. Det konstateras att påverkan från den typ av erosionsskydd som planeras i Täppan, dvs. i meanderkurvans yttre del i en smal älvdal, är begränsad till en lokal låsning av strandlinjen och en initial påverkan på sedimenttransporten under den tid tvärsnittet anpassar sig till ett nytt jämviktsläge. I det fall angränsande meanderkurvor förses med liknande erosionsskydd fungerar de tillsammans på samma sätt som om älvdalen gjorts något smalare, däremot är inverkan av det enskilda erosionsskyddet fortfarande lokal och påverkan på meanderkurvornas utbredning nedströms det erosionsskyddade området obetydlig.

Ett Natura 2000-område som avser en meandrande älv medför särskilda problem för omgivningen eftersom områden som inte berördes från början kan komma att påverkas efterhand om älvens utbredning ändras. Särskilda avvägningar måste ske efterhand mellan olika berörda intressen. Uppfattningen att varje minskning av en skyddad yta skulle medföra att gynnsam bevarandestatus inte kan behållas är knappast rimlig. Det måste istället finnas ett visst utrymme för en riskbedömning utifrån de kriterier som anges i 16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Även i lagkommentaren till miljöbalken anges i fråga om en riskbedömning enligt 7 kap. 28 b § 1 bl.a. att vad som är tillåten inverkan på området rimligen måste variera med hänsyn till sådana omständigheter som typen av livsmiljö, syftet med områdesskyddet samt områdets storlek och läge. Tillstånd antas i varje fall vara möjligt beträffande smärre ingrepp som inte kan väntas få betydelse på längre sikt. Det är i aktuellt fall fråga om ett mycket omfattande Natura 2000-område. Effekterna av erosionsskyddet är väl utredda. Av utredningen framgår bland annat att Klarälvens meandring i det berörda området är relativt måttlig och meanderkurvorna begränsas av en jämförelsevis smal älvdal. Erosionsskyddet placeras längst ut i ytterkurvan i en av meanderbågarna varför det har mycket liten inverkan på angränsande meanderkurvor. Den påverkan som kan uppkomma ligger väl inom den naturliga variationen i älvdalens bredd. Natura 2000-området påverkas inte mer än rimligen måste få lov att accepteras.

Trafikverket har i Mark- och miljööverdomstolen gett in en PM daterad 2014-05-26 med rubriken "Kort beskrivning av meandringsprocessen och inverkan av erosionsskydd" upprättad av Sweco Energuide AB.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken?

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd får enligt 7 kap. 28 b § lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte (1) kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas, (2) medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Vad som är betydande påverkan ska bedömas med beaktande av målsättningen för bevarande av området som sådant. En livsmiljös bevarandestatus anses gynnsam bl.a. när dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande. Även de särskilda funktioner som är nödvändiga för att livsmiljön ska kunna bibehållas på lång sikt ska finnas. Bevarandestatusen hos livsmiljöns typiska arter ska därutöver vara gynnsam (16 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.). Även en verksamhet som i kombination med andra projekt riskerar att påverka ett område på ett betydande sätt kräver tillstånd (jfr. prop. 2000/01:111, s 32).

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det inte finns någon bevarandeplan upprättad för det aktuella Natura 2000-området. Bedömningen av vilken påverkan och eventuella skador som kan förorsakas området får därför göras utifrån övrig tillgänglig information och med beaktande av uppgifter som ingår i de upplysningar som har lämnats i samband med urvalsprocessen (Europeiska kommissionen, Skötsel och förvaltning av Natura 2000-områden: Artikel 6 i art- och habitatdirektivet 92/43/EEG, s. 34). Av beskrivningen av Natura 2000-området Klarälven, övre delen, framgår bl.a.

att älvens 80 kilometer långa meandrande sträcka är världsunik och utgör en process som ger upphov till en variation av livsmiljöer som skapar gynnsamma förhållanden för tättingar (passerine birds). Livsmiljöerna är även av stor betydelse för flyttfåglar (Klarälven, övre delen SE0610169). Av Naturvårdsverkets vägledning för den utpekade livsmiljön större vattendrag framgår att en viktig struktur för dessa livsmiljöer är strandzoner med naturliga erosions- och sedimentationsprocesser (Naturvårdsverkets vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11, EU-kod 3210, Större vattendrag, s 3). Vidare framgår att den naturliga närmiljön i låglänta delar och på finkorniga jordar där vattendrag tillåts meandra karakteriseras av omväxlande erosions- och sedimentationspartier med regelbundet blottlagd jord och förekomst av branta strandbrinkar (a.a. s. 7).

Av den i målet föreliggande miljökonsekvensbeskrivningen framgår bl.a. följande. Det planerade erosionsskyddet är cirka 300 meter långt. Anläggande av erosionsskydd i slänten ger en direkt negativ effekt på lokal flora och fauna som lever på platsen vid föreslaget erosionsskydd eftersom slänten täcks med stenkross. Åtgärden innebär att några nya rasbranter inte kommer att bildas på platsen. Verksamheten ökar därmed förlusten av tillgängliga miljöer för djur och växter som gynnas av pågående erosion. För tättingfåglar som backsvala och kungsfiskare, som bygger bo i sandiga slänter, är förlusten av tillgängliga boplatSMöjligheter ett hot. Vidare påverkas växten daggvide negativt eftersom erosionen är en förutsättning för dess livsmiljö (Miljökonsekvensbeskrivningen, s. 5 och 28 f.). Backsvala är enligt Artdatabanken bedömd som nära hotad och kungsfiskare som sårbar.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att anläggande av erosionsskydd innebär en permanent förlust av en mindre del av de livsmiljöer som är av betydelse för sårbara och nära hotade arter. Livsmiljöerna skapas av meandringen, vilket är den funktion som har föranlett utpekandet av Natura 2000-området. Den sökta verksamheten, i vart fall tillsammans med andra pågående eller planerade projekt, riskerar därför att på ett betydande sätt påverka skyddade livsmiljöer i Natura 2000-området. Verksamheten kräver därmed tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Utgångspunkter för bedömningen av frågan om Natura 2000-tillstånd

En verksamhet som kan påverka ett Natura 2000-område får bara tillåtas om det står klart att den är förenlig med de krav som ställs om att skada inte ska kunna uppstå på skyddade livsmiljöer eller att bevarandet av arter inte ska kunna försvåras på ett betydande sätt. Vid prövningen ska det finnas ett underlag som genom bästa möjliga vetenskapliga information identifierar de olika aspekterna av verksamheten. Med hjälp av underlaget ska det vara möjligt att försäkra sig om att det berörda området inte kommer att ta skada. En sådan försäkran innebär att det ur ett vetenskapligt perspektiv inte ska finnas några rimliga tvivel om att verksamheten inte kommer att kunna ha en skadlig inverkan på området. Råder det osäkerhet om det berörda området kan komma att skadas ska ansökan om tillstånd avslås (se t.ex. EU-domstolens dom den 7 september 2004 i mål C-127/02, Waddenzee).

Finns det underlag som behövs för en bedömning av om tillstånd kan lämnas?

Om en verksamhet kan antas påverka miljön i ett Natura 2000-område ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla de uppgifter som behövs för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§ miljöbalken (6 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken). En tillståndsansökan ska avvisas på grund av processhinder om miljökonsekvensbeskrivningen har så väsentliga brister att den inte kan utgöra grund för ett ställningstagande till verksamhetens eller åtgärdens inverkan på miljön (jfr. NJA 2009 s. 321).

Tillstånd får alltså lämnas endast om en verksamhet eller åtgärd ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses skyddas (7 kap. 28 b § miljöbalken). Avgörande för bedömningen av om Natura 2000-området Klarälven, övre delen kan ta skada är enligt Mark- och miljööverdomstolen omfattningen och lokaliseringen av befintliga och planerade erosionsskydd inom området. Det är därför nödvändigt att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller sådana uppgifter om de kumulativa effekterna som gör det möjligt att ta ställning till den samlade påverkan som kan uppstå på den skyddade miljön (jfr. t.ex. EU-domstolens dom den 21 september 1999 i mål C-392/96, Kommissionen mot Irland). Detta innebär bl.a. att

underlaget måste ange hur de olika åtgärderna sammantaget kan påverka möjligheterna att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för den utpekade livsmiljön (jfr. 16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Syftet med de ansökta åtgärderna är att förhindra erosion och därmed att älvens naturliga meandring ska hejdas. Åtgärderna är således specifikt inriktade mot den meandrande process som är ett kärnvärde för Natura 2000-utpekandet. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i Naturvårdsverkets bedömning att påverkan på ekologiska processer och funktioner som är centrala för upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus i området får anses vara allvarliga och att även ett arealmässigt litet intrång som direkt påverkar en utpekad naturtyp som utgångspunkt ska bedömas restriktivt (se EU-domstolens dom den 11 april 2013 i mål C-258/11, Sweetman). Det kan också konstateras att Klarälvens naturliga meandring redan är tydligt påverkad med hänsyn till älvens reglering. Detta ställer höga krav på att underlaget för skadebedömningen innehåller en tillräckligt djupgående och omfattande redovisning av de samlade effekterna på området och att underlaget genom bästa möjliga vetenskapliga information identifierar de olika aspekterna av verksamheten.

I den i målet föreliggande miljökonsekvensbeskrivningen saknas uppgifter om övriga befintliga och planerade erosionsskydd inom Natura 2000-området förutom att det anges att erosionsskydden vid Loftet, Snörheden och nu aktuell sträcka upptar mindre än 1 % av hela den meandrande värdefulla sträckan. Trafikverket har i Mark- och miljööverdomstolen getts tillfälle att komplettera miljökonsekvensbeskrivningen med en beskrivning av de kumulativa effekter som genomförda och planerade erosionsskydd i Klarälven ger upphov till för Natura 2000-området. Av kompletteringen framgår bl.a. att det i närheten av nu aktuell plats vid Tjappan redan i dag finns befintliga erosionsskydd vid i princip varannan meanderkrok (PM ”Kort beskrivning av meandringsprocessen och inverkan av erosionsskydd”, s. 11, figur 9). Detta förstärker enligt Mark- och miljööverdomstolen ytterligare behovet av en heltäckande redovisning av omfattningen och inverkan av befintliga och planerade åtgärder inför den skadebedömning som ska göras innan ett eventuellt tillstånd kan lämnas. Inte heller genom kompletteringen har dock några heltäckande uppgifter om befintliga eller planerade erosionsskydd redovisats eller den samlade påverkan på

berörda livsmiljöer och arter av dessa åtgärder beskrivits på det sätt som är nödvändigt. Vidare har uppgiften från länsstyrelsen om att det har hållits tidigt samråd för ytterligare ett antal planerade erosionsskydd inte kommenterats av sökanden. Mark- och miljööverdomstolen delar även länsstyrelsens bedömning att miljökonsekvensbeskrivningen inte på ett tillfredsställande sätt redovisar alternativa lösningar.

Mark- och miljööverdomstolen finner mot denna bakgrund att miljökonsekvensbeskrivningen med tillhörande komplettering har så väsentliga brister att den inte kan utgöra grund för ett ställningstagande till verksamhetens inverkan på det aktuella Natura 2000-området. Mark- och miljödomstolens dom ska därför, utom såvitt avser fastställandet av prövningsavgiften, upphävas och Trafikverkets ansökan avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2015-01-15

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Roger Wikström och Åsa Marklund Andersson, referent, samt tekniska rådet Dag Ygland.

Föredragande har varit Helen Agah.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-11-28
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 1673-13

SÖKANDE

Trafikverket
652 26 Karlstad

Ombud: X

SAKEN

Ansökan om tillstånd till utläggande av erosionsskydd längs Klarälven på väg 62 vid Täppan, söder om Stöllet i Torsby kommun

Ao: 135

N: 6693450

E: 406660

DOMSLUT

- 1) Mark- och miljödomstolen, som godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen, lämnar Trafikverket tillstånd enligt 7 kap. 28 a § samt 11 kap. 9 § miljöbalken till skydd för väg 62 att på de i ansökan redovisade fastigheterna lägga ut erosionsskydd längs Klarälven.
- 2) Arbetena skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med som anges i domslutet och med vad Trafikverket uppgett och åtagit sig i målet.
- 3) De skadeförebyggande åtgärder som anges på sidan 31 i miljökonsekvensbeskrivningen ska genomföras.
- 4) Arbetena skall vara utförda inom fem (5) år från det att domen vunnit laga kraft i tillståndsdelen.

Dok.Id 249723

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

- 5) Tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft.
 - 6) Anspråk i anledning av oförutsedd skada får framställas inom fem (5) år från arbetstidens utgång.
 - 7) Prövningsavgiften fastställs till femtontusen (15 000) kr.
-

BAKGRUND

Under 2010 utförde Trafikverket riskanalyser längs Klarälven i projektet 'Vald vägsträcka'. Vägsträckor med risk för ras eller översvämningar pekades då ut och konsekvensanalyser (egendomsskada och personskada, dödsfall) genomfördes. Cirka 5 km söder om Stöllet, på östra sidan av Klarälven, finns en erosionszon som innebär risk för att väg 62 kommer att rasa ner i älven om inga åtgärder genomförs.

Väg 62 är en regional väg med strategisk betydelse för transporter, personer och gods i nordsydlig riktning i Värmland. ÅDT är 760 fordon med 13 % andel tung trafik. Vägbredd är cirka 7 meter och skyltad hastighet 80 km/t.

Klarälvens meanderlopp slingrar sig på berörd sträcka mellan lövskogsklädda höjder och den bitvis uppodlade dalen.

Klarälven är vid Täppan cirka 130 meter bred. Älven har vid medelvattenflöde ett medelvattendjup cirka 2 meter och ett största djup 4 meter cirka 30 meter från stranden vid väg 62. Cirka 900 meter uppströms och cirka 700 meter nedströms finns skarpa meanderkrökar där älvens bredd minskar till cirka 70 meter. Väg 62 går nära Klarälven som mot vägen bildar en ytterkurva så att strömriktningen pekar mot vägbanken. Erosionen i älvslänten är pågående.

ANSÖKAN

Yrkanden

Trafikverket, sökanden, har ansökt om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till utläggande av erosionsskydd längs Klarälven på väg 62 vid Täppan, söder om Stöllet i Torsby kommun. Vidare yrkar Trafikverket om tillstånd att utföra arbete inom Natura 2000-område och att dispens från strandskyddet meddelas. Slutligen ansöker Trafikverket att såväl arbetstiden som inom vilken tid som anspråk föranledd av oförutsedd skada ska anmälas bestäms till 5 år samt att verkställighetsförordnande meddelas.

Till utveckling av sin talan har Trafikverket anfört bl.a. följande.

Rådighet

Rådighet föreligger genom allmän väg.

Överenskommelse om markåtkomst har upprättats med berörda fastighetsägare.

Berörda sakägare

Så som sakägare anger Trafikverket ägarna till fastigheterna X, Y, Z och samfälligheten ZZ.

Ersättningsanspråk

Ersättning för intrång med mera regleras på gängse sätt i vägärendet.

Några ersättningar med avseende på vattenverksamheten anser Trafikverket inte skall utgå.

Kostnader

Kostnaden för arbeten enligt denna ansökan har beräknats till 3 miljoner kronor.

Vattenrättsliga prövningar

Berörd sträcka i Klarälven är inte prövad i Vatten- eller Miljödomstolen såvitt Trafikverket har kunnat utröna.

Fysiska planer

Projektet berörs inte av några bestämmelser eller planer och står inte i strid med gällande kommunal översiktsplan. Generellt strandskydd gäller på sträckan inom 100 meter från strandlinjen.

Höjdsystem

I ansökan angivna höjder hänför sig till rikets höjdsystem RH2000.

Hydrologiska uppgifter

Klarälvens högvattenyta (HW) har bedömts till + 146 utgående från kända flöden och vattennivåer. 100-årsflödet vid Edforsen, ca 4 mil nedströms, är 1295 m³/s (en-

ligt översvänningskartering 2001) och bedöms vid Tjappan till 1070 m³/s. Medelhögvattenflödet (MHQ) är 416 m³/s (enligt SMHI vattenwebb). Medelvattenflödet (MQ) är 125 m³/s (enligt SMHI vattenwebb) och vattenföringen är högst i maj månad vid snösmältningen. Vårfloden förekommer ofta i två omgångar. Lägsta vattenföring inträffar normalt vintertid. Medellågvattenföringen (MLQ) är 49 m³/s (enligt SMHI vattenwebb). Erosionsskyddet är dimensionerat för en medelvattenhastighet i älvsektionen av 1,5 m/s.

Grundförhållanden

Jordlagren i undergrunden utgörs av siltig sand och silt.

Erosionsskydd

Utformningen redovisas på ritning 3 01 G 11 01 och illustreras i MKB avsnitt 3.1. Pejling har utförts av Klarälvens botten intill vägen på sträckan. För att säkra vägen mot erosion fordras att erosionsskydd inklusive utspetsningar utförs på älvslänten mellan sektionerna 0/030 – 0/330. Utspetsning av skyddet sker på ca 5 m längd. Skyddet bör ges en så strömlinjeformad yta som möjligt så att virvelbildning undviks. Ytan på erosionsskyddet ges släntlutning inte brantare än 1:1,7. Skyddet dras upp till +146. Vid lutning brantare än 1:2 utförs det med tjocklek minst 1 meter samt vid lutning 1:2 eller flackare tjocklek minst 0,7 meter. Materialet i skyddet ska vara krossad sprängsten 0 – 300 mm med $d_{50} > 200$ mm. Skyddet täckas över nivå +142 med sandigt/siltigt material. Teoretiskt anbringad volym krossad sprängsten i erosionsskyddet har beräknats till 5770 m³. Skyddet läggs ovan befintlig markyta och ingen schakt är planerad. På sträckan för erosionsskyddet finns en trumma av plåt Ø 400 i sekt 0/261 och tre brunnar i sekt 0/241-0/248. En avloppsledning är ansluten till brunnarna. De två sydligaste brunnarna är övertäckta med jord. För infiltration ska, enligt uppgift, finnas en stenkummel strax söder om brunnarna.

Förhållanden under byggnadstiden

Utläggning av erosionsmaterial utförs från en tillfällig hylla vid vattnet. En nedfartsväg från väg 62 samt utrymme för upplag behövs också.

Vid anläggande av erosionsskydd läggs krossmaterialet ut i Klarälven nerifrån och upp för att minska risken för grumling. Det är lämpligt att lägga erosionsskydd när vattennivån i Klarälven är låg.

Miljökonsekvensbeskrivning

Den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen sammanfattas av sökanden på följande sätt.

Den till ansökan upprättade Miljökonsekvensbeskrivningen sammanfattas av sökanden på följande sätt.

Vid anläggande av erosionsskyddet sker en lokal negativ effekt på geologi, flora och fauna, både på land och på älvbotten. Lokalt väntas erosionsskyddet leda till långsiktiga effekter när älven inte kommer att erodera på aktuell plats. En förstärkning av vägslänten minskar risken för olycka med farligt gods.

I Klarälvdalen är den geologiska processen, meandring, ett utpekat värde. Meandring skapar värdefulla livsmiljöer såsom sandiga rasbranter. Anläggande av erosionsskydd kommer att förhindra all erosion på platsen och omöjliggöra uppkomsten av sandiga rasbranter på den här specifika platsen. Erosionsskyddet leder därmed lokalt sett till negativa konsekvenser på värden i området.

Genom utläggande av bergkross och sand kommer en torrare markflora att gynnas. Med ett magert ytlager i utformningsalternativet kommer förutsättningar för en torrare sammansatt markflora och för sandberoende insekter att skapas. De träd och buskar som finns i dagsläget har en viktig funktion som skydd och föda åt fåglar, fiskar och insekter. Direkt efter anläggande kommer strandbrynet att vara kallt, men med tiden kommer buskar och träd att återetableras i vattenbrynet om inte slänten röjs eller vattenståndet förändras. På älvbotten innebär det krossade bergmaterialet

en förändrad livsmiljö som kommer att gynna flora och fauna som trivs i mer steniga miljöer.

Med hänsyn till Klarälvens längd och storlek bedöms inte vattendraget i sin helhet påverkas av föreslagna åtgärder.

Natura 2000

Klarälvens övre del är utpekad som Natura 2000 (SE610169). Området är värdefullt ur både geologisk och ekologisk synvinkel. Området inhyser mycket stora biologiska värden och är av stor betydelse för flyttfåglar. Vattenkvaliteten är knappt påverkad av mänskliga aktiviteter, men hydrologin påverkas av vattenflödesregleringen som sker vid vattenkraftverk som ligger uppströms. Laxen *Salmo salar* är unik för Klarälven. Det finns i dagsläget inget bevarandeprogram för området. Föreslaget erosionsskydd har endast lokal påverkan på Klarälven och skadar inte Natura 2000-områdets värdekärna.

Riksintressen

Väg 62 utgör riksintresse för kommunikationer enligt miljöbalken 3 kap. 8 §. Klarälvens sträckning från Höljes ner till Edebäck skyddas genom särskilda geografiska bestämmelser i 4 kap miljöbalken 6 § mot ytterligare utbyggnad för vattenkraft. Längs Klarälven finns ett riksintresse för naturvård (NRO17023) enligt 3 kap 6§ miljöbalken. Värdet i riksintresset är Klarälvens aktiva geologiska förlopp och dess påverkan på landskapet den rinner igenom. Klarälvdalen har stora värden för det rörliga friluftslivet och utgör riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

Naturmiljö

Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet har pekat ut flera olika värden i Klarälven i rapporten ”Värdefulla sjöar och vattendrag i Värmlands Län”. Klarälven innehar biologiska kvaliteter med arter som klarälvslox, -öring och harr. Kraftverk, flottledsrensningar och hårt fiske i Väneren har gjort att arterna under 1900-talet minskat i så stor utsträckning att de idag är hotade. Populationer av lax och öring har kunnat upprätthållas genom en aktiv fiskevård baserad på omfattande

kompensationsodling samt upptransport av lax och öring till lekområden i de övre delarna av älven. Föreslaget erosionsskydd påverkar inte pågående arbete för att förbättra förhållandena för fisk i Klarälven.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer för Fisk- och musselvatten gäller i Klarälven från mynningen vid Vätern och upp till Höljesdammen. Riktvärden finns för uppslammade fasta substanser (25 mg/l vatten) och gränsvärde för mineraloljebaserade kolväten. Övriga krav enligt normen berörs inte av de föreslagna arbetena. Klarälven har god ekologisk status och god kemisk status enligt miljö kvalitetsnormerna för ytvatten (SE 673614-134029, Klarälven övre delen). Möjligheten att uppnå god ekologisk status 2015 påverkas inte av de föreslagna arbetena. Grundvattnet (SE 670516-135843, Fastnäs-Likenäs) uppnådde år 2009 god kemisk och kvantitativ status och bedöms också uppnå god kemisk och kvantitativ status 2015

Skyddsåtgärder och försiktighetsmått

Allmänt

Påverkan av vattenverksamheten på människors hälsa och miljö kan uppkomma under byggnadsskedet, huvudsakligen genom entreprenörens oaktsamhet. Trafikverket ställer rutinmässigt, vid upphandling av entreprenör, höga krav på dennes kompetens beträffande miljö- och kvalitetsfrågor. Trafikverket bedömer de aktuella riskerna som små.

Grumling

Miljö kvalitetsnormen för laxfiske gäller i Klarälven och riktvärde för grumling under normala förhållanden är att uppslammade och fasta substanser inte får överskrida 25 mg/l. För att klara riktvärdet måste särskild försiktighet iakttas vid utläggning av erosionsskyddet. Vid utläggning av erosionsmaterial föreslås maskiner användas med lång räckvidd som gör det möjligt att lägga materialet direkt på botten. Arbetena planeras så att krossmaterialet läggs ut i Klarälven nerifrån och upp. Med dessa åtgärder bedöms ingen nämnvärd grumling uppstå. Lämplig tidpunkt för arbeten i vatten är vid låg vattennivå.

Föroreningsrisker

Anläggningsmaskiner och bränsletankar ska ställas upp så att eventuella läckage till vattenområdet förhindras. Anläggningsområdet bedöms vara känsligt, därmed gäller skärpta krav för kemiska produkter enligt Trafikverkets dokument ”Gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader. Miljö kvalitetsnormens gränsvärde för mineraloljebaserade kolväten kommer inte att överträdas om Trafikverkets miljökrav tillämpas.

Övriga åtgärder

Erosionsskyddet utformas strömlinjeformat, med 5 meter långa utspetsningar på vardera sida, för att minska risken för virvlar och erosion uppströms och nedströms erosionsskyddet. Några lite större stenar placeras på erosionsskyddet under vattentan för att skapa en heterogen bottenstruktur och platser för vila och födosök för fisk. Erosionsskyddet ovan medelhög vattentan (+142), kommer att täckas med sandigt/siltigt material. Detta leder till att erosionsskyddet smälter in i landskapet, samtidigt som det sandiga/siltiga materialet breddar ängsytan något och ger förutsättningar för en återetablering av en mager ängsflora på platsen.

Kontrollprogram

Trafikverket kommer att upprätta ett miljökontrollprogram som ingår i förfrågningsunderlaget vid upphandling av entreprenör. Entreprenör ska upprätta en ”kontrollplan miljö” som grundas på resultatet av leverantörens riskvärdering samt de krav på kontroll som förfrågningsunderlaget anger i övrigt. Trafikverket bedömer att det härutöver inte erfordras ytterligare kontroll för byggnadsverksamheten.

Inverkan på vattenkraft

Edsforsens kraftverk är beläget cirka 35 km nedströms Täppan. Upströms finns en längre sträcka av Klarälven utan dammar. Närmaste kraftverk upströms är Höljes cirka 11 mil norrut fågelvägen. Ägare till båda kraftverken är Fortum Generation AB. Föreslagna arbeten påverkar inte kraftproduktionen.

Dikningsföretag mm

Något dikningsföretag eller liknande företag berörs inte.

YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Värmlands län har i yttranden anfört följande. I den inlämnade miljökonsekvensbeskrivningen, sid 27, beskrivs effekterna av erosionsskyddet i Klarälven. Dock finns ingen fördjupad diskussion kring att man i ett vatten som Klarälven också måste beakta den ackumulativa effekten av erosionsskydd men också de långsiktiga påverkan på de morfologiska processerna.

Det område som planeras för åtgärder i ansökan är inte långt i förhållande till hela vattenförekomstens längd (vattenförekomstens ID SE669416-136430), men Länsstyrelsen anser att verksamhetsutövaren redovisar hur stor del av vattenförekomsten som redan tidigare har erosionsskydd, samt en redovisning av framtida planerade. Som det står i miljökonsekvensbeskrivningen så kommer den lokala effekten bli mycket negativ (då de geologiska processerna hämmas). Om effekten av redan erosionsskyddade sträckor i älven summeras med effekten i föreslagen åtgärd, kan konsekvensen bli att god ekologisk status inte kommer att uppnås.

Enligt de nya bedömningsgrunderna för hydromorfologiska kvalitetsfaktorer (HVMFS 2013:19, Bilaga 3) ska klassificering ske av olika strukturer och funktioner i vattendrag. Inom kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd i vattendrag finns ett antal parametrar som påverkas negativt av erosionsskydd: Vattendragsfårans botten substrat, Strukturer i vattendraget och vattendragsfårans kanter

Länsstyrelsen anser, att ärendet ska kompletteras med en fördjupad studie över de kumulativa effekterna av erosionsskydd inom Natura 2000 området och hur dessa kan påverka syftet att uppnå gynnsam bevarandestatus för habitatet och utpekad ska tas fram. Detta för att Mark- och miljödomstolen ska kunna pröva Natura 2000 tillståndet på ett tillräckligt bra underlag.

Länsstyrelsen har i övrigt ingen erinran mot de föreslagna arbetena, under förutsättning att de utförs på det sätt som beskrivs i ansökan och MKB.

Naturvårdsverket anför att man avgränsar sig i sitt yttrande avgränsar sig i huvudsak till frågan om eventuell skada på det berörda Natura 2000-området Klarälven, övre delen (SE610169). Naturvårdsverket vill framhålla att gällande lagstiftning och praxis rörande Natura 2000 innebär att det måste säkerställas att den planerade verksamheten inte kan ha en skadlig inverkan på det berörda Natura 2000-området. Naturvårdsverket anser att domstolen bör ålägga Trafikverket att komplettera sin ansökan med de uppgifter som behövs för att en sådan bedömning ska kunna göras. Naturvårdsverket efterlyser bland annat en vetenskapligt grundad beskrivning av erosionsskyddets långsiktiga påverkan på älvens meandring. Utifrån vad som är känt i ärendet idag, bedömer Naturvårdsverket att projektet riskerar att skada Natura 2000-området. Erosionsskyddet omöjliggör älvens fortsatta meandring, vilket utgör en grund för utpekandet av denna del av Klarälven som Natura 2000.

Naturvårdsverket anser också att Trafikverket behöver fördjupa beskrivningen av hur erosionsskyddet påverkar miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, som motsvaras av artikel 6.3 i art- och habitatdirektivet, krävs tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det räcker med att det finns en risk för en sådan påverkan för att tillståndskravet ska aktualiseras. Med hänsyn till försiktighetsprincipen anses en sådan risk föreligga när det på grundval av objektiva kriterier inte kan uteslutas att verksamheten eller åtgärden har en betydande påverkan på området (se tex. EU-domstolens dom i mål C-127/02 (Waddenzee) punkterna 39-45 och Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr M 9538-11).

Enligt artikel 6.3 i art- habitatdirektivet får en verksamhet bara godkännas om en nationell myndighet har försäkrat sig om att ett berört Natura 2000-område inte kommer att ta skada. Motsvarande bestämmelse återfinns i svensk rätt i 7 kap. 28 b

§ miljöbalken. Ett godkännande förutsätter att det "inte föreligger några rimliga tvivel om att verksamheten inte kan ha en skadlig inverkan" på området. Den samlade bedömningen som krävs ska också beakta de kumulativa effekterna av den sökta verksamheten/åtgärden i kombination med andra pågående och planerade verksamheter. Naturvårdsverket vill också framhålla att skyddet omfattar hela Natura 2000-området. Även om ingreppet endast berör en mindre del av Natura 2000-området, omfattas området i sin helhet av skyddet.

Av bland annat Högsta domstolens beslut den 18 juni 2013 i mål nr T3158-12 gällande kalkbrytning i Bunge framgår att alla aspekter av planerna och projekten ska identifieras med hjälp av bästa möjliga vetenskapliga information och kunnande, samt att en prövning inte svarar mot kraven enligt art- och habitatdirektivet om den innehåller brister eller saknar fullständiga, exakta och slutliga bedömningar och slutsatser. Det ska vara möjligt att skingra varje rimligt vetenskapligt tvivel i fråga om de planerade arbetenas påverkan på området (se HD:s beslut, punkten 12 med hänvisningar).

Kan skador befaras uppkomma föreligger alltså ingen möjlighet att meddela tillstånd med stöd av 7 kap. 28 b § miljöbalken, varvid det enda sättet att erhålla tillstånd är enligt den särskilda tillståndsprocessen i 7 kap. 29 § miljöbalken (vilken motsvaras av art- och habitatdirektivets artikel 6.4). En sådan prövning kan endast göras av regeringen. Tillstånd kan endast ges om de förutsättningar som framgår av 7 kap. 29 § miljöbalken är uppfyllda. Trafikverket anger i den bifogade miljökonsekvensbeskrivningen att ett alternativ vore att flytta en del av väg 62 längre österut och låta Klarälven fortsätta erodera i den befintliga vägbanken.

Naturvårdsverket vill i sammanhanget också peka på att det av 4 kap. 8 § miljöbalken framgår att verksamheter som kan medföra skada på Natura 2000-områden endast får komma till stånd efter det att tillstånd härförhar meddelats. Stadgandet innebär att frågan om Natura 2000-tillstånd ska prövas först, då den utgör en grundförutsättning för att andra tillstånd enligt miljöbalken ska kunna meddelas.

Utifrån vad som är känt i ärendet idag, bedömer Naturvårdsverket att projektet riskerar att skada Natura 2000-området, då erosionsskyddet omöjliggör älvens fortsatta naturliga utveckling. Denna är en grund för utpekandet av denna del av Klarälven som Natura 2000 och även anledningen till att området hyser så höga ekologiska värden. Naturvårdsverket efterlyser särskilt en vetenskapligt grundad beskrivning av erosionsskyddets långsiktiga påverkan på älvens meandring, samt en utförlig beskrivning av de kumulativa effekter som genomförda och planerade erosionsskydd i älven ger upphov till för Natura 2000-området.

När det gäller miljökvalitetsnormer för vatten anser Naturvårdsverket att Trafikverket behöver fördjupa analysen. Den berörda vattenförekomsten (SE669416-136430) i Klarälven har god ekologisk status och god kemisk status enligt miljökvalitetsnormerna för ytvatten. Trafikverket uppger, utan motivering, att möjligheten att uppnå god ekologisk status 2015 inte påverkas av de föreslagna arbetena, Naturvårdsverket vill påtala att erosionsskyddet innebär ett fysiskt ingrepp i strandzonen och på botten, som kan ha negativa effekter på de biologiska kvalitetsfaktorer som huvudsakligen bestämmer ekologisk status. Älvens fortsatta meandring är vidare en förutsättning för älvens långsiktiga ekologiska värden. Den negativa påverkan som erosionsskyddet medför kan innebära både en försämring av aktuell status och risk för att de framåtsyftande miljökvalitetsnormerna inte kan följas. Även kumulativa effekter behöver beaktas i detta sammanhang.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) tillstyrker föreslaget erosionsskydd vid Täppan. SGU anför vidare bl.a. att den aktuella grundvattenförekomsten är långsträckt och utgörs av det grundvattenmagasin som finns i den sedimentfyllda dalgången utmed Klarälven. Grundvattenmagasinet står i kontakt med Klarälven och är på många håll i hög grad påverkad av älven avseende grundvattnets kvalitet och nivå. Arbetet berör endast en begränsad delsträcka av hela grundvattenförekomsten. Erosionsskyddet utgörs av krossat bergmaterial som läggs ovanpå befintlig undergrund och slänt. SGU bedömer att erosionsskyddet inte kommer att ha någon nämnvärd påverkan, varken på grundvattenbildning och nivå eller på grundvatten-

kvaliteten, och att det därmed kommer ha marginell påverkan på grundvattenförekomstens miljökvalitetsnorm.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Aktbilaga 11, Sveriges geologiska undersökning

SGU påtalar att det finns ansevärd uttagsmöjligheter av grundvatten i området. SGU bedömer att erosionsskyddet inte kommer att ha någon nämnvärd påverkan, varken på grundvattenbildning eller på grundvattenkvaliteten

Aktbilaga 13, Naturvårdsverket

Naturvårdsverket begränsar sig i sitt yttrande tillfrågan om eventuell skada på Natura 2000-området och framhåller att gällande lagstiftning och praxis innebär att det måste säkerställas att den planerade verksamheten inte kan ha skadlig inverkan. Naturvårdsverket, efterlyser även en vetenskapligt grundad beskrivning av erosionsskyddets långsiktiga påverkan på älvens meandring. Enligt MB 7 kap 28 a § krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande, sätt kan påverka miljön i aktuellt Natura 2000-område. Trafikverket anser att föreslaget erosionsskydd har en försumbar påverkan på Natura 2000-området och Klarälven som helhet.

Aktbilaga 14, Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen anser att kumulativa effekter av flera erosionsskydd ska studeras. En sådan undersökning blir mycket omfattande då en större del av älven måste analyseras för att klargöra effekterna på den aktuella platsen. En studie av kumulativa effekter av broar, strandskoningar med mera, kan dock vara lämplig att göra i samband, med att länsstyrelsen tar fram en bevarandeplan för Natura 2000-området. Att utreda frågan i det aktuella fallet, står inte i proportion till de föreslagna åtgärderna och Trafikverket bestrider därför länsstyrelsens önskemål. Länsstyrelsen påpekar att Havs- och Vattenmyndigheten har utkommit med en författning om föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten. Författningen, HVMFS 2013:19, utkom 2013-07-05 och har därför inte beaktats i föreliggande MKB. Länsstyrelsen anger tre punkter rörande bedömning; av hydromorfologiska kvalitetsfak-

torer som kan kommenteras med avseende på aktuell ansökan om vattenverksamhet; vattendragsfårans bottensubstrat, strukturer i vattendraget och vattendragsfårans kanter

För de tre punkterna gäller gemensamt att om högst 5 % av förekomsten avviker från ett referensförhållande, bedöms vattendraget tillhöra högsta klassen 5, status hög. Det föreslagna erosionsskyddets omfattning motsvarar en mycket liten del av Klarälven från Höljes till Edebäck som utgör Natura 2000. Inte heller med beaktande av möjliga sekundära effekter kommer erosionsskyddet att påverka en framtida bedömning enligt Havs- och Vattenmyndighetens föreskrift.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolens har den 17 september 2013 företagit undersökning på platsen enligt 3 kap 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar. Domstolen har med stöd av 22 kap 16 § andra stycket miljöbalken avgjort målet på handlingarna.

Trafikverket har erforderlig rådighet för ansökt vattenverksamhet. Verksamheten strider inte mot gällande markanvändningsplaner.

Ansökan avser åtgärder för att säkra väg 62 genom att slänten mot Klarälven förses med erosionsskydd. Erosionsskyddet medför per definition att den geologiska processen stannar upp på den aktuella delen av Klarälven. Denna påverkan på Natura 2000- området är enligt domstolen marginell och får anses acceptabel för att säkra den allmänna vägen, detta oaktat vad som framförts av Naturvårdsverket och Länsstyrelsen. Trafikverket har åtagit sig att utföra arbetena med iakttagande av de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som anges i miljökonsekvensbeskrivningen. Vid sådana förhållanden blir verksamhetens negativa påverkan på de motstående intressena temporära och närmast av marginell art. De stabiliserande åtgärderna är samtidigt klart nyttiga från såväl allmän som enskild synpunkt.

Sammantaget finner alltså mark- och miljödomstolen att den i målet presenterade miljökonsekvensbeskrivningen medger en sådan prövning som avses i 7 kap 28 b § miljöbalken och att det därvid framstår som klarlagt att sådan skaderisk som avses i nämnda lagrum inte föreligger varför tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken skall lämnas. På grund härav och då inte heller annat hinder föreligger skall även tillstånd meddelas enligt 11 kap. miljöbalken för den sökta vattenverksamheten; ett tillstånd som också innefattar sökt strandskyddsdispens.

Tillståndet bör villkoras på sätt framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (Dv 425)

Överklagande ges in till mark- och miljödomstolen senast den 19 december 2013 men ställs till Mark- och miljööverdomstolen.

Prövningstillstånd krävs.

Ulf Klerfalk
rådman

Roger Ödmark
tekniskt råd
